

הראש של אחד מהן — יקרבו מעתה כל הראשים.

וטעמו של רבי אליעזר הוא, שהרי מדאורייתא בטל הפסול ברוב הכשר, אלא שהחמירו חכמים בתערובת שכזו שלא ינהג בה דין ביטול ברוב, ולכן גם הקילו חכמים מאידך, שאם יהיה ניתן "לתלות" ולומר שהאיסור כבר אינו נמצא בתוך התערובת, כגון שכבר קרב ראש אחד, שאז ניתן לתלות ולומר שהוא הראש הפסול, הרי אף שהדבר ספק אם הוא הכשר או הפסול, "תלינן" שהוא הפסול, ואז מעמידים את דין ביטול ברוב על דינו מן התורה ש"חד בתרי בטיל", והותרו הראשים כולם להקרב.

ומעתה תיקשי: הרי לפני שהקריבו את הראש הראשון, היו דחויים הראשים כולם מהקרבה, ודחייה זאת היתה בהיותם שחויים. ובכל זאת לא אמרינן שדחיה בשעה שהם שחויין דוחה אותם לעולם, אלא אמרינן, משעה שקרב הראש הראשון נהיו כולם ראויים להקרבה. ואם כן, אמאי קאמר רבא שאם התערבה בהמה פסולה בקרבנות כשרים ולאחר מכן הוכרו הקרבנות הכשרים, בכל זאת הם דחויין לעולם, ואם הקריבן הן אינן מרציין?!

ומשנינן: רבא סובר כחכמים, החולקים על רבי אליעזר והסוברים את דין דחיה, הילכך גם בדחיה מחמת תערובת של איסור חשיב דחיה.

ואילו הוא, רבי אליעזר, שאמר אם קרב הראש ייקרבו כולן, סבר כן משום דאמר

ואם עשאן הכהן [שלא נמלך] אחת למטה, ואחת למעלה, ואין ידוע אם עשה את החטאת למטה ואת העולה למעלה כדין, או להיפך באופן פסול, שתייהן פסולות, משום שאני אומר: שמא חטאת שבתערובת קריבה למעלה, ונפסלה בכך, וכן שמא עולה שבתערובת קריבה למטה, ונפסלה בכך.

ומוכח מהמשנה הזאת שבמסכת קינין כי למרות שלכתחילה לא יקריב הכהן את העופות שנתערבו, בכל זאת, אם לא נמלך הכהן והקריבן כהלכתן, אמרינן שהם כשרים. שהרי משום הכי אמרינן שמחצה כשרים משום שנעשו כדינם. ואם כן, גם כאן נאמר, שאם הקריבם כהלכה, יירצו?!

אמר ליה רבא לרב הונא בר יהודה: הא, משנתנו, היא כמאן דאמר בעלי חיון נדחין, והיינו, שאם נדחו פעם אחת מהקרבה, יידחו לעולם, אפילו אם יהיו ראויים לאחר מכן.

ואילו הא דמסכת קינין, היא כמאן דאמר בעלי חיון אינן נדחין, אלא אם חזרו ונהיו ראויים, הרי הם קריבים, ורק שחויין שנדחו יידחו לעולם.

ומקשינן: הרי שחויין, דלכולי עלמא אם נדחין פעם אחת, הרי הם נידחין לעולם, אפילו אם נהיו ראויים לאחר מכן.

א-טו ותנן לקמן בפירקין: אברים של עולות כשרות שהתערבו באברים של עולה בעלת מום, שאינם קריבים, רבי אליעזר אומר: לכתחילה אסור להקריב את כל האיברים שבתערובת. אבל אם בדיעבד כבר קרב

בחנן המצרי, הסובר שאפילו שחוטין אינן נדחין, כמו שמצינו לגבי שעירי יום הכיפורים.

שני שעירי יום הכיפורים [האחד הוא השעיר הפנימי, שמזים מדמו לפני ולפנים, והשני הוא השעיר המשתלח במדבר], נחשבים כ"זוג", אשר כל אחד מהם "מעכב" את חברו. דהיינו, אם חסר אחד מהם, אי אפשר לעשות את העבודה בשני.

דתניא: חנן המצרי אומר: אם אירע שמת השעיר המשתלח, **אפילו** מת לאחר שכבר נשחט השעיר הנעשה בפנים, וכבר נתקבל **דם** השעיר הפנימי **בכוס**, אין השעיר הפנימי נדחה מהקרבה משום חסרונו של בן זוגו, **אלא מביא חברו**, שעיר נוסף, ומזווג לו לשעיר הפנימי כבן זוגו בתור שעיר המשתלח, וזרק את דמו של השעיר הפנימי שכבר התקבל בכוס, ומקריב את אימוריו.

ולא אמרינן: כיון שנדחה השעיר הפנימי מהקרבה כאשר מת השעיר המשתלח, הרי הוא נדחה לעולם.

ומוכח, שסובר חנן המצרי שאפילו קרבנות שנדחו מהקרבה בהיותן שחוטין, אינן נדחין לעולם. ורבי אליעזר סובר כמותו.

אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוח אמר רב: טבעת קישוט של **עבודת כוכבים**, שאינה מתבטלת ברוב משום שגזרו חכמים שעבודה זרה לא תתבטל אפילו באלף, **שנתערבה במאה טבעות**, ונאסרה בכך כל התערובת, ו**נפלה אחת מהן לים הגדול**, ואין אנו יודעים

אם הטבעת שנפלה לים היתר היתה או של עבודה זרה היתה — הותרו הטבעות **כולן**. כי מן התורה "חד בתרי בטיל", אלא שהחמירו חכמים בעבודה זרה שלא תתבטל ברוב, ולכן, מאידך, הקלו חכמים כשיש מקום לתלות ולומר שכבר העבודה זרה אינה נמצאת בתערובת, כגון שיש מקום לומר שהטבעת של עבודה זרה היא זאת שנפלה לים, ושוב אין היא מצויה בין הטבעות, הרי על אף שזוהי תליה רחוקה, שיש רק סיכוי של אחד למאה שהטבעת שנפלה היא של עבודה זרה, בכל זאת לא אסרו חכמים בכהאי גוונא את התערובת, אלא אז העמידו אותה על דין תורה, שחד בתרי בטיל, **דאמרינן**, **הך טבעת דנפל לים**, טבעת **דאיסורא** הוא שנפל. וכל הטבעות שנותרו הן הטבעות המותרות.

איתיביה רבה לרב נחמן: הרי שנינו במשנתנו שאם התערבה בהמה פסולה בזבחים כשרים, **אפילו** בהמה אחת פסולה שהתערבה **בריבוא זבחים כשרים** — **ימותו כולן**.

ולדברך תיקשי: **אמאי** ימותו כולן? מדוע לא **נימא** משעה שמתה בהמה הראשונה מתוך כל הבהמות שבתערובת, שיש לתלות ולומר, כי **הך דמית**, אותה בהמה שמתה, בהמה **דאיסורא** הוא **דמית**, והשאר ייקרבו כולן!?

אמר ליה רב נחמן לרבא: רב שהתיר בטבעת שנפלה לים, משום **דאמר רבי אליעזר**.

דתנן: רבי אליעזר אומר, אם נתערבו איברי

בשתי טבעות יחד, כמו שהצריך רבי אליעזר הקרבת שני ראשים יחד?

אמר ליה רב נחמן לרבא: **אנא נמי, תרתי תרתי קאמינא**. שלא הותר להנות מכל טבעת לחוד אלא יש למכור את הטבעות שתיים שתיים כדי שיהיה אפשר "לומר" בכל טבעת מאותן השתיים: כשם שהשניה מותרת, כך גם היא מותרת.

אמר רב יהודה אמר רב: **טבעת של עבודת כוכבים, שנתערבה במאה טבעות היתר, ופרשו ארבעים טבעות מתוך הטבעות למקום אחד, וששים למקום אחר, ולאחר מכן פרשה אחת מארבעים הטבעות והתערבה בטבעות היתר אחרות, אינה אוסרת את הטבעות שהתערבה בהן, וכדמפרש אזיל**.

אבל, אם **פירשה טבעת אחת מששים הטבעות**, [לאחר שפרשו מתוך המאה] והתערבה הטבעת הפורשת בטבעות היתר, הרי היא **אוסרת את כל הטבעות שהתערבה בהן**.

ודנא הגמרא בדברי רב: **מאי שנא אם פירשה אחת מארבעים הטבעות דלא אסרה תערובתה, משום דאמרינן, איסורא, אותה הטבעת של עבודה זרה שהתערבה במאה כשהן היו ביחד, ברובא איתיה**. דתלינן שהטבעת האסורה נמצאת בין ששים הטבעות, שהן רוב לעומת הארבעים. [ותליה זאת היא רק לאחר שפירשה טבעת אחת מתוך הארבעים, אך בשעה שפירשו הארבעים עצמן, הן לא הותרו על סמך התליה ש"איסורא ברובא איתיה"].

עולה שהיא בעלת מום באיברי עולות כשרות, הרי **אם** בדיעבד **קרב ראש של אחד מהן, יקרבו כל הראשים כולן**. כי אנו "תולים" שהראש אשר הוקרב הוא הראש הפסול. והוא הדין בטבעת של עבודה זרה תלינן שהטבעת שנפלה היא הטבעת האסורה. ואילו משנתנו האומרת שאם התערבה בהמה פסולה בזבחים כשרים ימותו כולן, ולא הותרו אחר מיתת הראשון, היא אליבא דרבנן, החולקים על רבי אליעזר, ואינם סוברים שיש דין תלייה בכהאי גוונא.

אך הקשה רבא לרב נחמן: **איני! והא אמר רבי אלעזר: לא התיר רבי אליעזר להקטיר את כל הראשים [שנותרו לאחר הקרבת הראש הראשון] אחד אחד, אלא שנים שנים**.

וטעמו של דבר, לפי שצריך "צד של היתר", נוסף כדי להקל שיתבטל ברוב, בכך שיקרבו שני ראשים דוקא כאחד, כי אז "אמרינן" לגבי כל אחד מהראשים: אם תאמר לאוסרו, הרי אתה קובע שהוא האסור, ואם כן, בהכרח, שחבירו הוא ההיתר. ומתוך שחברו קרב, אף הוא קרב. ו"אמירה" זו אין לה יסוד מעיקר הדין, אלא שבאופן כזה הקילו חכמים את חומרת איסורם שלא יתבטל ברוב, במקרים שבהם אפשר לומר "אמירה" שכזאת.

אבל להקריב אחד אחד, לא התיר רבי אליעזר.

ואם כן, כאן, שנפלה טבעת מהתערובת תיקשי, אמאי התיר רב להשתמש בכל אחת מהטבעות לחוד, ולא הצריך להשתמש

ואם כן תיקשי, כשפירשה טבעת אחת מתוך הששים נמי [לאחר שכל הששים פרשו למקום אחר], מדוע היא אוסרת תערובתה, ולא תלינן, ולא אמרינן "איסורא, ברובא איתיה", שנשארה הטבעת האסורה בתוך החמשים ותשע, וזאת שפירשה היא טבעת היתר?!?

אלא, אימא, הכי קאמר רב: פירשו ארבעים טבעות מתוך המאה, והיתה פרישתן של ארבעים הטבעות כולן למקום אחד, ושם נתערבו בטבעות אחרות, אין אוסרות תערובתן, משום דאמרינן "איסורא ברובא איתיה", ונשארה הטבעת האסורה בתוך הששים הנותרות. אבל, אם פירשו ששים טבעות מתוך המאה למקום אחד, ונתערבו באחרות, הרי הן אוסרות תערובתן.

ושוב לא תיקשי על טבעת אחת שפירשה. כי לא מצינו לפי אוקימתא זו של דברי רב חילוק בין פירשה מהארבעים או פירשה מהששים.

ואמר רב יהודה: **כי אמריתיה, כאשר אמרתי את דינו של רב, שארבעים טבעות שפירשו והתערבו באחרות אינן אוסרות תערובתן, קמיה דשמואל, אמר לי שמואל: הנח לעבודת כוכבים, מלהקיל ומלהתיר בה, ואפילו בכהאי גונא שהוא ספק ספיקא, שהרי התערבה הטבעת תחילה במאה היתר, ואחר כך פירשו ארבעים והתערבו באחרות, ובכל זאת אין להקל. כי חמור דינה של עבודת כוכבים, שספיקה, וספק ספיקה,**

אסורה עד העולם, הלכך אסורה תערובתה ותערובת תערובתה לעולם.

מיתיבי לשמואל ממה ששינונו: ספק עבודת כוכבים, אסורה. אבל ספק ספיקה מותרת.

כיצד? כוס של עבודת כוכבים שנפל לאוצר מלא כוסות — כולן אסורין.

פירש אחד מהן, מהכוסות שהתערב בהן כוס של עבודה זרה, והתערב הכוס בכוסות אחרות, אפילו אם התערב בריבוא כוסות היתר, הרי כולן אסורין [שעדיין מיקרי "ספק עבודת כוכבים" ולא "ספק ספיקה", משום שהתערובת הראשונה שהאיסור בודאי נמצא בתוכה נחשבת כולה כגוף האיסור ולא כספיקו, ורק כשפירש אחד מהתערובת והתערב באחרים, שספק לנו אם בתערובת החדשה נמצא האיסור בעצמו, חשיבא התערובת "ספק עבודת כוכבים"].

אבל אם לאחר מכן פירש אחד מהריבוא לתערובת של ריבוא היתר, כולן מותרין. (12)

ומוכח שסבר התנא דברייתא כי ספק ספיקא מותר בעבודת כוכבים. ותיקשי לשמואל, שאסר בספק ספיקא ואפילו עד סוף העולם?!

ומשינונו: לא תיקשי לשמואל, כי תנאי, נחלקו תנאים בדבר:

דתנאי, רימוני באדן שהיו אסורין משום

האיסור מעורב בריבוא הוא אוסר את כל הריבוא.

12 ולפי הצד הזה, שפירש מתערובת לתערובת, היתר הוא אפילו בפחות מריבוא, אלא שנקט לשון ריבוא על הצד שנאסר, שאפילו היה

ערלה או משום תרומה אין הם מתבטלים ברוב, משום שהם אחד מששת הדברים החשובין שאינן מתבטלין, וכמבואר לעיל, הילכך **אוסרין** את תערובתן **בכל שהוא**.

כיצד? — **נפל אחד מהן לתוך ריבוא** רימוני באדן מותרין, ופירש אחד **מריבוא** לתערובת **ריבוא** היתר אחרים, כולן **אסורין**.

רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון: אם התערבו רימוני באדן אסורין לתוך **ריבוא** מותרין — כולן **אסורין**.

אבל אם פירש אחד **מריבוא** לתערובת של **שלשה** רימוני באדן [הרימון שפירש מהריבוא, ועוד שנים שהתערב בהן]. ולאחר מכן פירש אחד מהשלשה **למקום אחר**, מותר לאכול את זה שפירש. וכן הותרו הרימונים שפירש מהן, משום ספק ספיקא.

וטעמו של רבי שמעון הוא כמו שאמרנו לעיל, שכל תערובת אשר האיסור עצמו בודאי נמצא בה, אינה נחשבת "ספק איסור", אלא דינה הוא כודאי איסור. ורק התערובת השניה, שמעורב בה אחד שפירש מהראשונה, נחשבת כספק, שהרי אין אנו יודעים בודאי שהאיסור מעורב בה. ואם פירש אחד מהתערובת השניה והתערב בתערובת שלישית, הויה התערובת השלישית "ספק ספיקא". ולכן הפורש ממנה מותר באכילה, וגם היא ניתרת בפרישת אותו אחד, שהרי מעתה יש לתלות את האיסור בפורש.

הילכך, שפיר אמר שמואל שעבודה זרה אין לה היתר עד סוף העולם, משום שסבר כרבי יהודה, שאמר אפילו פירש מהריבוא לריבוא כולן אסורין. וחומרת עבודה זרה שאינה

בטילה, היא כחומרת אגוזי באדן, שאינם בטלים.

אך עדיין דנה הגמרא לפי שמואל, שאמר "הנח לעבודת כוכבים, שספיקה וספק ספיקה אסורה עד סוף העולם":

שמואל — דאמר כמאן?

אי כרבי יהודה סבירא ליה, אמאי קאמר "הנח לעבודת כוכבים"? והרי **אפילו בשאר איסורים נמי אסר** רבי יהודה, כי הוא סבר שדבר חשוב שאינו מתבטל, הרי הוא אסור עד סוף כל העולם!?

אי סבר שמואל כרבי שמעון, תיקשי, שהרי **אפילו בעבודת כוכבים נמי שרי** רבי שמעון ספק ספיקא, כמו בדבר חשוב!?

וכי תימא, שמא תאמר, הרי לא מצינו במפורש שאמר רבי שמעון שבעבודה זרה יש היתר של ספק ספיקא, ונימא, שאני ליה **רבי שמעון בין עבודת כוכבים לשאר איסורים**, וספק ספיקה בעבודה זרה אסור סבירא ליה, ושמואל סבירא ליה כרבי שמעון, אכתי תקשי:

אלא, הא דתניא: ספק עבודת כוכבים אסורה, וספק ספיקה מותרת.

מני הא תנא דברייתא? **לא רבי יהודה**, האוסר בכל ספק ספיקא, **ולא רבי שמעון**. שהרי אמרנו שהוא מחמיר בעבודה זרה, וסובר בה כרבי יהודה!?

ומשנינן: **לעולם**, האי ברייתא לפי רבי שמעון היא, וסבירא ליה לרבי שמעון שבין בעבודה זרה ובין בשאר איסורין ספק ספיקא